

Pedagogische begeleidingsdienst

Huis van het GO!

Willebroekkaai 36

1000 Brussel

LEERPLAN

DERDE GRAAD

SECUNDAIR

ONDERWIJS

FOTOGRAFIE

SPECIFIEK GEDEELTE

DUBBELE FINALITEIT

EERSTE EN TWEEDE LEERJAAR

(5de en 6de jaar)

LEERPLANNUMMER

3DA/FOTOGRAFIE

INSPECTIENUMMER

GSO-2024-1335-Gemeenschapsonderwijs-adv-V25

Versiedatum

31/01/2025

STUDIEDOMEIN

KUNST & CREATIE

Inhoudstafel

Inleiding	3
Samenhang	3
Uitgangspunten	3
Eigenheid van de studierichting	4
Doelgroep	5
Onderwijskwalificatie	6
Logische doorstroommogelijkheden	6
Gepersonaliseerd Samen Leren	7
Ruimte voor het eigen pedagogisch project	7
Opbouw van de leerplandoelen	8
Herkomst van de doelen	8
De leerplandoelen	8
Subdoelen	9
Minimale inhoudelijke afbakening	9
Nummering van de leerplandoelen	9
Leerplandoelen	11
Generieke doorstroomcompetenties	11
Artistieke expressie	12
Kunstbeschouwing	15
Toegepaste fysica: toegepaste optica	17
BK-doelen	18
Samenhang minimumdoelen – leerplandoelen	28
Samenhang ‘doelen die leiden naar een of meer erkende beroepskwalificaties’ – leerplandoelen	30
Concordantie beroepskwalificatie – leerplandoelen	32
Minimale materiële vereisten	33
Vakkenkoppeling	34
Pedagogisch – didactische ondersteuning	35

Inleiding

Samenhang

Dit is een leerplan voor het specifieke gedeelte dubbele finaliteit, derde graad. Dit leerplan moet in samenhang gelezen worden met het leerplan 'Derde graad secundair onderwijs - Basisvorming dubbele finaliteit'.

Tussen het leerplan van het specifieke gedeelte en het leerplan van de basisvorming is een overlap of samenhang tussen leerplandoelen mogelijk. Indien dit het geval is, wordt dit in de GO! Navigator aangeduid, aangevuld met concrete handvaten om deze doelen op een functionele manier te integreren.

Uitgangspunten

Bij het formuleren van de doelen voor het specifiek gedeelte is er over gewaakt dat het ambitieniveau hoog ligt voor alle leerlingen. Bovenop de doelen die opgenomen zijn in het curriculumdossier heeft het GO!, vanuit haar ambitie om kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden aan alle leerlingen, GO!-doelen toegevoegd. Het geheel van de leerplandoelen specifieke vorming is evenwichtig opgesteld met oog voor de haalbaarheid voor alle leerlingenprofielen en met bijzondere aandacht voor het evenwicht tussen de basisvorming en het specifiek gedeelte.

Eigenheid van de studierichting

De leerlingen krijgen een pakket **basisvorming voor de dubbele finaliteit** met inhouden uit de zestien sleutelcompetenties.

De specifieke vorming bestaat uit leerplandoelen die **voorbereiden op vervolgonderwijs**:

- WD 01.01 Algemene doorstroomcompetenties: Generieke doorstroomcompetenties
- WD 04.01 Kunst en cultuur: Artistieke expressie
- WD 04.02 Kunst en cultuur: Kunstbeschouwing
- WD 11.25 Toegepaste fysica: toegepaste optica

In deze studierichting krijgen de leerlingen een pakket kunst en cultuur. De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie en creëren persoonlijk artistiek werk vanuit een artistieke taal met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen. Verder zetten ze hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project en gaan ze in dialoog over elkaars artistieke proces, werk en presentatie. Voorts analyseren de leerlingen kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en westerse en niet-westerse samenlevingen om een kunsthistorisch referentiekader op te bouwen. Daarbij reflecteren ze vanuit meerdere perspectieven over de betekenis van kunst en kunstuitingen in diverse contexten. Voor fysica verdiepen ze zich in de toegepaste optica. Tot slot maken generieke onderzoekscompetenties een belangrijk deel uit van deze studierichting. Ze worden gerealiseerd met de specifieke inhouden van de studierichting.

In deze studierichting worden daarnaast binnen de specifieke vorming de competenties van de **beroepskwalificatie vakfotograaf** gerealiseerd. De vakfotograaf bereidt opnames voor, maakt foto's en/of korte video-opnames en verwerkt opnames in functie van het beoogde medium. Hij werkt volgens de regels van het intellectuele eigendomsrecht en de vereisten van de opdrachtgever (thema, termijn, budget...). Hij ontwikkelt een eigen stijl om creatieve en kwaliteitsvolle beelden te realiseren. De context waarin hij werkt is vaak bepalend voor de mate van zelfstandigheid bij het uitvoeren van de opdracht. Er is niet noodzakelijk sprake van een standaardwerkwijze. De vakfotograaf functioneert onder andere binnen het domein van product-, mode-, natuur-, studio-, portret-, reportage-, architectuurfotografie... in opdracht van een bedrijf, van een andere fotograaf of een klant. Van de vakfotograaf wordt verwacht dat hij naast het creatief inzetten van de kennis van fotoshoots, software (beeldbewerking), presentatietechnieken en grondige kennis van opnamemateriaal ook inzet op de ontwikkeling van commerciële inzichten en de communicatie naar potentiële klanten. Het ontwikkelen van een eigen artistieke taal, het samenstellen en presenteren van het portfolio bepalen mee de profilering van de vakfotograaf.

Doelgroep

Leerlingen die starten in het eerste leerjaar van de derde graad in de dubbele finaliteit hebben door het behalen van de leerplandoelen van de tweede graad de nodige competenties verworven om de overstap naar de derde graad succesvol te kunnen maken.

De leerlingen delen vanuit hun keuze voor een bepaalde studierichting eenzelfde interesse. Maar meer nog dan voor de basisvorming zullen de kenmerken van de leerlingen in de derde graad voor het specifieke gedeelte verschillen. Behalve verschillen op cognitief, psychomotorisch en sociaal-affectief vlak zijn er ook verschillen door de gevolgde vooropleiding.

In de tweede graad hebben leerlingen gekozen voor een studierichting gekoppeld aan een finaliteit.

- Leerlingen die een studierichting gekozen hebben die als een vooropleiding van deze studierichting wordt ingericht, hebben basiscompetenties verworven met het oog op het realiseren van de gekoppelde beroepskwalificatie(s). In de derde graad worden deze competenties verder verfijnd, verbreed en verdiept. Daarnaast verhoogt de mate van zelfstandigheid bij het realiseren van de leerplandoelen.

Aanvullend hebben deze leerlingen in het specifieke gedeelte van de tweede graad leerplandoelen verworven die gekoppeld zijn aan wetenschapsdomeinen die in de derde graad aan bod komen. Op een aantal van deze doelen wordt in de derde graad verder gewerkt. Deze leerplandoelen worden beschouwd als noodzakelijke doelen om succesvol aan de derde graad deel te nemen. In de GO! Navigator wordt de link gelegd tussen de doelen van de tweede en de derde graad (verticale samenhang).

Leerlingen uit de volgende studierichting hebben een vorming gevolgd die als een logische vooropleiding kan worden beschouwd:

- Fotografie
- Leerlingen die een studierichting gekozen hebben die inhoudelijk minder of niet aanleunt bij deze studierichting hebben minder of geen voorkennis.

Vanuit het bovenstaande gegeven kunnen de leerlingen voor het specifieke gedeelte beschouwd worden als een zeer heterogene groep. Daarom is het belangrijk om, bij het begin van de graad, de beginsituatie van elke leerling goed in kaart te brengen, om zo als lerarenteam zicht te krijgen op de kenmerken van de leerlingengroep en een leerlijn uit te werken die nauw aansluit bij de beginsituatie en de mogelijkheden van de leerlingen waarbij er aandacht is voor het wegwerken van eventuele hiaten bij de start van de derde graad. Hierbij heeft het lerarenteam de vrijheid en verantwoordelijkheid om leerplandoelen in te plannen in zowel het eerste als tweede jaar van de derde graad volgens de noden, behoeften en mogelijkheden van hun leerlingengroep. Daarnaast heeft het lerarenteam de vrijheid om te bepalen op welke manier de doelen functioneel geclusterd en aangeboden kunnen worden binnen de derde graad.

Onderwijskwalificatie

Een onderwijskwalificatie geeft weer wat je moet kennen en kunnen om verdere studies aan te vatten, te functioneren in onze maatschappij of een bepaald beroep uit te oefenen. In de Vlaamse kwalificatiestructuur zijn de kwalificaties ondergebracht op 8 niveaus, van basisonderwijs tot universiteit.

Deze studierichting situeert zich op VKS-niveau 4. De uitgangspunten voor een VKS-niveau 4 zijn:

- Kennis en vaardigheden:
  - concrete en abstracte gegevens (informatie en begrippen) uit een specifiek domein interpreteren
  - reflectieve cognitieve en productieve motorische vaardigheden toepassen
  - gegevens evalueren en integreren
  - strategieën ontwikkelen voor het uitvoeren van diverse taken en om diverse, concrete, niet-vertrouwde (maar weliswaar domeinspecifieke) problemen op te lossen
- Context, autonomie en verantwoordelijkheid:
  - handelen in een combinatie van wisselende contexten
  - autonoom functioneren met enig initiatief
  - volledige verantwoordelijkheid voor eigen werk opnemen
  - het eigen functioneren evalueren en bijsturen met het oog op het bereiken van collectieve resultaten

De verwachtingen uit de onderwijskwalificatie vormen een hulpmiddel voor leraren en vakgroepen om de afbakening van de leerplandoelen concreet vorm te geven.

Logische doorstroommogelijkheden

Fotografie is een studierichting met een dubbele finaliteit. Dat houdt in dat de leerling voorbereid wordt op succesvolle doorstroom naar een job op de arbeidsmarkt of naar 7de leerjaren, graduaatsopleidingen of professionele bacheloropleidingen binnen hetzelfde interessegebied.

Voor de richting Fotografie is het meest logische 7de leerjaar:

- Bijzondere Beeldende Vorming

Voor de richting Fotografie situeren de meest logische professionele bacheloropleidingen zich binnen de studiegebieden:

- Audiovisuele en Beeldende Kunst
  - Audiovisuele Kunsten
  - Beeldende Vormgeving
- Industriële Wetenschappen en Technologie
  - Audiovisuele Technieken
- Onderwijs

Doorstroom naar alle andere professionele bacheloropleidingen is niet uitgesloten, maar binnen deze studierichting wordt de leerling er niet specifiek inhoudelijk op voorbereid.

Doorstroom naar academische bacheloropleidingen is niet uitgesloten, maar binnen deze studierichting wordt er niet voldoende voorbereid op academisch hoger onderwijs.

Gepersonaliseerd Samen Leren

De ambitie van het GO! is duidelijk. Gepersonaliseerd samen leren betekent dat we met élke lerende, binnen een sociale context, maximaal rendement nastreven op het vlak van leervermogen, leerwinst en leermotivatie. Vanuit een sterke basis- en vakdidactiek zetten we extra in op 'differentiatie', het verhogen van autonomie via het aanleren van zelfregulerende vaardigheden en 'samen leren'. We maken daarvoor gebruik van evidence-informed praktijken en een onderzoekende aanpak op school. Gepersonaliseerd samen leren in het GO! vindt geïntegreerd plaats binnen de realisatie van het totale curriculum en kan alleen gerealiseerd worden met de actieve betrokkenheid van zowel de lerende, de leraar als het (school)beleid.

Vanuit deze visie willen we samen met alle onderwijsprofessionals ons DNA 'samen leren samenleven' en ons pedagogisch project waarmaken. Het is ons positief antwoord op de diversiteit die we in onze klassen zien, de nood aan een groeipad naar autonomie en de nood om een samenverhaal te maken.

Ruimte voor het eigen pedagogisch project

Cruciaal in elke studierichting staat de realisatie van de leerplandoelen. De leerplannen en de lessentabellen van het GO! zijn echter zodanig opgesteld dat het lerarenteam beschikbare ruimte heeft om een schooleigen pedagogisch project te realiseren:

- Enerzijds bieden de leerplannen ruimte om binnen de voorziene tijd zoals aangegeven in de lessentabel, de leerplandoelen verder uit te diepen of te verbreden;
- Anderzijds is er binnen de lessentabel vrije ruimte voorzien waarbij de school eigen accenten kan leggen.

Opbouw van de leerplandoelen

Herkomst van de doelen

De leerplandoelen van het GO! in de tweede en derde graad zijn afkomstig van verschillende bronnen:

De doelen van dit leerplan zijn afkomstig van:

- specifieke minimumdoelen
- doelen die leiden tot beroepskwalificaties
- GO!-doelen

De leerplandoelen

Elk leerplandoel heeft minimum 1 handelingswerkwoord. Een overzicht van de handelingswerkwoorden met, indien nodig, een verklaring is terug te vinden op de GO! Navigator.

Aan elk leerplandoel wordt een beheersingsniveau toegevoegd. Voor de leerplannen van het GO! maken we gebruik van een eigen GO!-taxonomie, geïnspireerd op de Taxonomie van Bloom:

- Memoriseren: Gegevens zoals begrippen, formules... kunnen ophalen zonder gebruik te maken van hulpmiddelen.
Geen enkel leerplandoel heeft 'memoriseren' als beheersingsniveau. Memoriseren zonder context kan immers nooit het einddoel zijn. Memoriseren kan wel een belangrijk element zijn om een leerplandoel te realiseren.
- Begrijpen: Inzicht verwerven en dit inzicht helder kunnen weergeven, al dan niet aan de hand van voorbeelden.
- Toepassen: Formules, technieken, regels... kunnen toepassen.
- Analyseren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... tot een besluit komen
- Evalueren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... en aan de hand van criteria, argumenten... een oordeel onderbouwen.
- Creëren: In het kader van een probleemstelling, onderzoek, opdracht... een product ontwikkelen zoals een oplossing, een realisatie, een presentatie...

Er is geen hiërarchie tussen de verschillende beheersingsniveaus. Wel zal je om een 'hoger' beheersingsniveau te bereiken meestal ook gebruik maken van onderliggende beheersingsniveaus, bijvoorbeeld memoriseren om te analyseren.

In de GO! Navigator worden de beheersingsniveaus aan de hand van een filmpje uitgelegd.

Subdoelen

De subdoelen zijn niet vrijblijvend geformuleerd maar maken integraal deel uit van het leerplandoel. Elk subdoel moet bijgevolg aangeboden worden. Alle subdoelen samen dekken het leerplandoel.

Minimale inhoudelijke afbakening

Het concept van de minimumdoelen wordt doorgetrokken naar de leerplandoelen van het GO!. Dit concept houdt in dat de kennis die noodzakelijk is om het leerplandoel te realiseren niet expliciet wordt opgesomd. Indien er twijfel kan ontstaan of een bepaald kenniselement al dan niet tot het leerplandoel behoort, wordt het uitdrukkelijk vermeld via onderliggende bullets. Concreet betekent dit dat de onderliggende bullets deel uitmaken van het leerplandoel en als dusdanig ook aan bod moeten komen.

Om leerplandoelen te realiseren, is er vaktaal nodig. Hoewel vaktaal niet expliciet in de leerplandoelen wordt opgenomen, maakt vaktaal wel deel uit van het leerplandoel. Net zoals dit het geval is bij andere kenniselementen is het aan de leraar om te bepalen welke vaktaal er nodig is om het leerplandoel te realiseren.

Het gehanteerde concept vertrekt van een groot vertrouwen in de professionaliteit van de leraar. Vanuit een professionele deskundigheid zal de leraar bepalen welke kennis er nodig is om het doel te realiseren waarbij de kenniselementen die in de bullets zijn aangegeven of expliciet vermeld in het leerplandoel minimaal worden meegenomen.

Nummering van de leerplandoelen

Boven elk leerplandoel staat er een nummering. De betekenis is de volgende:

BK3_01.01

1

- Links in de eerste rij van elk leerplandoel staat het GO!-volgnummer (bijvoorbeeld BK3_01.01):
  - BK3: Het gaat hier over een doel uit de derde graad dat leidt tot een beroepskwalificatie
  - 01.01: Dit is het volgnummer van het leerplandoel.
    - Doelen van de vorm 01.xx hebben betrekking op generieke doelen en zijn op eenzelfde manier geformuleerd in alle studierichtingen van deze graad en deze finaliteit.
    - Doelen van de vorm 02.xx hebben betrekking op specifieke doelen die eigen zijn aan deze studierichting.
- Rechts in de eerste rij van elk leerplandoel staat de herkomst van het leerplandoel (bijvoorbeeld 1 of geen nummer):
  - Het nummer verwijst naar het corresponderend doel in het curriculumdossier. De curriculumdossiers zijn terug te vinden op de website van AHOVOKS.
  - Indien er geen nummer staat, gaat het over een GO!-doel.

BK3_01.01.01

Subdoel 1

- Ook de subdoelen krijgen een nummering (bijvoorbeeld BK3_01.01.01):
  - Dit is het eerste subdoel van het leerplandoel BK3_01.01.
- Niet elk leerplandoel heeft subdoelen.

In plaats van 'BK3' kan het nummer ook beginnen met 'WD3':

WD3_01.01.01

01.01.01

- De betekenis van het nummer links (bijvoorbeeld WD3_01.01.01):
  - WD3: Het gaat hier over een doel uit de derde graad dat behoort tot een wetenschapsdomein
  - 01.01.01: Dit is het volgnummer van het leerplandoel.
    - Doelen van de vorm 01.xx.xx hebben betrekking op wetenschapsdomein 01. (In dit geval verwijst 01 naar 'Algemene doorstroomcompetenties'. In totaal zijn er 16 wetenschapsdomeinen.)
    - Doelen van de vorm xx.01.xx hebben betrekking op subdomein 01 van het betrokken wetenschapsdomein.
    - Het laatste cijfer (xx.xx.01) is het volgnummer binnen het subdomein.

De lijst van de wetenschapsdomeinen en de subdomeinen is terug te vinden in de GO! Navigator.

- Rechts in de eerste rij van elk leerplandoel staat de herkomst van het leerplandoel:
  - Het nummer (bijvoorbeeld 01.01.01) verwijst naar het corresponderend specifiek minimumdoel in het curriculumdossier.
De curriculumdossiers zijn terug te vinden op de website van AHOVOKS.
  - Indien er geen nummer staat, gaat het over een GO!-doel.

WD2_09.06.01.01

Subdoel 1

- Ook de subdoelen krijgen een nummering (bijvoorbeeld WD3_01.01.01.01):
  - Dit is het eerste subdoel van het leerplandoel WD3_01.01.01.
- Indien een subdoel overeenkomt met een specifiek minimumdoel wordt de verwijzing naar het specifiek minimumdoel rechts in de tabel opgenomen.
- Niet elk leerplandoel heeft subdoelen.

Leerplandoelen

Generieke doorstroomcompetenties

WD3_01.01.01

01.01.01

De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.

creëren

WD3_01.01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen kiezen een onderzoeksmethode in functie van een gegeven of zelfgekozen onderzoeksvraag.

- onderzoekbaarheidscriteria

WD3_01.01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen verzamelen data en bronnen in functie van de gekozen onderzoeksmethode.

- betrouwbaarheidscriteria

WD3_01.01.01.03

Subdoel 3

De leerlingen verwerken data en bronnen in functie van de gekozen onderzoeksmethode.

WD3_01.01.01.04

Subdoel 4

De leerlingen synthetiseren de onderzoeksresultaten en formuleren een antwoord op de onderzoeksvraag.

WD3_01.01.01.05

Subdoel 5

De leerlingen rapporteren over de onderzoeksactiviteiten en -resultaten.

- mondelinge of schriftelijke rapportage

WD3_01.01.02

De leerlingen refereren correct aan gebruikte bronnen volgens een wetenschappelijk referentiesysteem.

- relevant wetenschappelijk referentiesysteem
- bronvermelding

toepassen

Artistieke expressie

WD3_04.01.01

04.01.01

De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie. ¹

creëren

WD3_04.01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen passen werkwijzen toe om ideeën te genereren, inspiratie op te doen en/of context te onderzoeken in functie van een creatie.

- diverse media, inspiratiebronnen en -kanalen
- genres, vorm-, stijl, en uitdrukkingskenmerken van kunststromingen en kunstenaars eigen aan de gekozen kunstdiscipline
- onderzoeksmethoden binnen de beeldende kunsten of de specifieke kunstvorm
- methodes en tools om ideeën te genereren
- verbeeldingskracht en creatieve denktechnieken

WD3_04.01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen exploreren en experimenteren met (een variatie van) artistieke bouwstenen, technieken en materialen van de gekozen kunstdiscipline in functie van een (voor)ontwerp, een creatie, product of van het te bereiken effect.

- kunstvormspecifieke bouwstenen, 2D en/of 3D-technieken, beeldende en audiovisuele materialen en digitale tools
- samenhang en relaties tussen bouwstenen, technieken en materialen
- inhoud: onderwerp en bedoeling

WD3_04.01.01.03

Subdoel 3

De leerlingen passen specifieke artistieke bouwstenen, technieken en (digitale) materialen toe in functie van een ontwerp en een artistieke creatie.

WD3_04.01.01.04

Subdoel 4

De leerlingen presenteren artistieke creaties in tijd en ruimte.

- presentatietechnieken en -methodes eigen aan de kunsten
- koppeling doel presentatie aan vormgeving

¹ De specifieke eindterm wordt gerealiseerd in de context van de betrokken studierichting.

WD3_04.01.02

04.01.02

De leerlingen creëren persoonlijk artistiek werk vanuit een artistieke taal met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen. ²

creëren

WD3_04.01.02.01

Subdoel 1

De leerlingen ontwikkelen eigen artistieke concepten en/of thema's.

WD3_04.01.02.02

Subdoel 2

De leerlingen ontwikkelen de artistieke eigenheid door het exploreren van de eigen intenties en expressie.

- koppeling van intentie aan vormgeving

WD3_04.01.02.03

Subdoel 3

De leerlingen maken persoonlijke keuzes vanuit de in te zetten vormgevingsmiddelen, technieken en materialen eigen aan het medium.

- aspecten zoals auteursrechten, portretrecht, privacy-rechten

WD3_04.01.03

04.01.03

De leerlingen zetten hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project.

creëren

WD3_04.01.03.01

Subdoel 1

De leerlingen ontwikkelen methodes om de eigen deskundigheid en artistieke talenten en die van anderen af te stemmen op een gemeenschappelijk project of doel.

- werkplanning
- werkmethode voor groepswerk

WD3_04.01.03.02

Subdoel 2

De leerlingen delen ervaringen, ideeën en suggesties met de anderen in functie van het gemeenschappelijk project.

² De specifieke eindterm wordt gerealiseerd in de context van de betrokken studierichting.

WD3_04.01.04

04.01.04

De leerlingen gaan in dialoog over elkaars artistiek proces, werk en presentatie aan de hand van afgesproken criteria.

creëren

WD3_04.01.04.01

Subdoel 1

De leerlingen hanteren methodes om over hun artistiek (werk)proces en hun creatie te reflecteren en bij te sturen in functie van intentie en beoogd effect.

- methodes om feedback te verwerken in eigen creaties

WD3_04.01.04.02

Subdoel 2

De leerlingen beargumenteren keuzes in hun artistiek proces, hun creatie en presentatie in dialoog met anderen.

- analysemethodes voor artistiek/technisch werk en proces
- methodes om in dialoog te gaan

WD3_04.01.04.03

Subdoel 3

De leerlingen reflecteren aan de hand van criteria over elkaars artistiek product, proces en presentatie.

- reflectievaardigheden
- koppeling van intentie aan vormgeving

Kunstbeschouwing

WD3_04.02.01

04.02.01

De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en westerse en niet-westerse samenlevingen om een kunsthistorisch referentiekader op te bouwen.

analyseren

WD3_04.02.01.01

Subdoel 1

De leerlingen beschrijven de aard en voorkomen van kunstuitingen uit diverse artistieke disciplines en contexten.

- genres, uitdrukkingswijzen, stijlen en stromingen
- bouwstenen, technieken en materialen van kunstuitingen
- vorm- en inhoudskenmerken van kunstuitingen
- perceptiemethoden uit de kunstbeschouwing

WD3_04.02.01.02

Subdoel 2

De leerlingen analyseren methodisch de interactie tussen vorm, inhoud, functie en context van kunstuitingen.

- aangereikte kunstbeschouwings- en analysemethoden
- kenmerkende kunsthistorische elementen
- interactie tussen kunstuitingen en -stromingen en de maatschappelijke, historische, filosofische en geografische context

WD3_04.02.01.03

Subdoel 3

De leerlingen geven een onderbouwde mening over de betekenis en functie van kunst(uitingen).

- opvattingen over (wat) kunst en cultuur (is)
- betekenis en functie van kunst(uitingen)

WD3_04.02.01.04

Subdoel 4

De leerlingen bouwen een kunsthistorisch referentiekader op.

- benamingen van kunstuitingen, kunststromingen en periodes
- kunstuitingen van westerse en niet-westerse samenlevingen
- technieken om kunstuitingen te situeren in een kunsthistorische context

WD3_04.02.02

04.02.02

De leerlingen reflecteren vanuit meerdere perspectieven over de betekenis van kunst en kunstuitingen in diverse contexten.

evalueren

WD3_04.02.02.01

Subdoel 1

De leerlingen drukken op diverse manieren uit wat kunst en kunstuitingen voor hen betekent.

- strategieën om over de betekenisgeving van kunst en kunstuitingen te reflecteren
- multiperspectiviteit
- diverse contexten
- esthetische, ethische en representatieve opvattingen

WD3_04.02.02.02

Subdoel 2

De leerlingen gaan in dialoog over kunst en kunstuitingen.

- uitdrukkingswijzen en beargumenteermethodes voor het expliciteren van een eigen visie, voorkeuren en inzichten
- opvattingen over een of meerdere kenmerkende kunsthistorische elementen

Toegepaste fysica: toegepaste optica

WD3_11.25.01

11.25.01

De leerlingen verklaren de fenomenen breking, weerkaatsing en schaduwvorming bij zichtbaar licht met behulp van geometrische optica.

- beeldvorming bij lezen

begrijpen

BK-doelen

BK3_01.01

1

De leerlingen werken in teamverband met aandacht voor de organisatiecultuur, communicatie en procedures.³

toepassen

BK3_01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen passen strategieën toe om teamgericht te werken.

BK3_01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen passen strategieën toe om doelgericht te communiceren.

BK3_01.01.03

Subdoel 3

De leerlingen passen interne procedures en afspraken toe.

BK3_01.02

2

De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.⁴

toepassen

BK3_01.02.01

Subdoel 1

De leerlingen passen procedures uit stappenplannen, instructiefiches of handleidingen toe.

BK3_01.02.02

Subdoel 2

De leerlingen passen strategieën voor planning en organisatie toe.

BK3_01.02.03

Subdoel 3

De leerlingen passen strategieën voor kwaliteitscontrole toe.

³ Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.

⁴ Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.

BK3_01.03

3

De leerlingen handelen economisch en duurzaam.⁵

toepassen

BK3_01.03.01

Subdoel 1

De leerlingen passen procedures toe om kostenbewust om te gaan met materialen, grondstoffen of tijd.

BK3_01.03.02

Subdoel 2

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot milieuvoorschriften.

BK3_01.04

4

De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.⁶

toepassen

BK3_01.04.01

Subdoel 1

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot veilig handelen.

BK3_01.04.02

Subdoel 2

De leerlingen passen procedures met betrekking tot ergonomisch handelen toe.

BK3_01.04.03

Subdoel 3

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot hygiënisch handelen.

BK3_01.05

De leerlingen bouwen de eigen deskundigheid op.⁷

toepassen

⁵ Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.

⁶ Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.

⁷ Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.

BK3_02.01

11

De leerlingen illustreren trends, stijlen en ontwikkelingen binnen het domein van de fotografie.

begrijpen

BK3_02.01.01

Subdoel 1

De leerlingen illustreren (technologische) ontwikkelingen/evoluties, trends, genres, stijlen, ontwikkelingen binnen de fotografie en aanverwante media.

- fotografisch concept
- impact trendgevoeligheden, genres en sferen in vormgevingsuitkomsten op inhoud, functie, vorm, beeld, concept, stijl, licht en kleur, locatie en techniek
- ontwikkelingen in relatie tot de eigen werkzaamheden op het vlak van fotografie
- technische en digitale ontwikkelingen binnen de fotografie
- relevante informatiebronnen en -kanalen

BK3_02.01.02

Subdoel 2

De leerlingen beschrijven de fotografie in relatie tot de maatschappij en de (eigen) leefomgeving, culturele en artistieke tendensen in tijd en ruimte.

- grote maatschappelijke en artistieke tendensen

BK3_02.01.03

Subdoel 3

De leerlingen leggen verbanden tussen het waarneembare en de specifieke parameters van het medium fotografie.

- basiskennis beeld, communicatie en visualisatie
- principes en elementen van het esthetisch concept binnen het domein van de beeldende kunsten
- werkwijzen voor raadpleging van relevante (digitale) informatiebronnen en -kanalen

BK3_02.02

6

De leerlingen plannen en bereiden de eigen werkzaamheden voor.

creëren

BK3_02.02.01

Subdoel 1

De leerlingen hanteren een efficiënte werkmethode bij het plannen, timen, (technisch) voorbereiden en doorlopen van de verschillende stappen voor de uitvoer van de werkzaamheden/activiteit of een afgebakende opname-opdracht.

- stappen van een werkplan of draaiboek voor opnames
- analyse van de opdracht, vereisten/beperkingen, format, doelgroep en beeldvorming
- gerichte denk- en werkmethodes voor observatie, waarneming, onderzoek, beeldweergave en uitvoer, presentatie
- procedés in het tot stand komen van een fotografisch beeld
- technische workflow in functie van opname

BK3_02.02.02

Subdoel 2

De leerlingen treffen technische voorbereidingen en stemmen daarbij basismaterialen, opnameapparatuur en toebehoren af in functie van de uit te voeren opdracht of activiteit.

- werkplannen en/of werkfiches
- doel en werking van de (verschillende types) camera (en onderdelen/instellingen)
- product- en materialenkennis
- compositiestudie en lichtmeting in functie van de opname

BK3_02.02.03

Subdoel 3

De leerlingen richten de werkplek/opnameplek in.

- criteria locatiebepaling, materiaal, materieel, producten in toepassing van de opdracht
- criteria voor locatie-licht-omstandigheden-voorzieningen en de in te zetten passende middelen
- afspraken werkplek/atelier

BK3_02.03

De leerlingen onderhouden materiaal en materieel.

- bouw en werking kleinbeeldcamera en andere fotografische materialen
- onderhouds-, garantie- en veiligheidsrichtlijnen van apparatuur
- richtlijnen voor eenvoudig onderhoud en -reiniging fotografisch materieel, accessoires en werkplek
- controlehandelingen werkingstoestand apparatuur
- opbergprocedures en geldende afspraken voor bescherming van fotografisch materiaal

toepassen

BK3_02.04

12

De leerlingen realiseren creatieve, esthetisch, inhoudelijk- en technisch kwalitatieve beelden met aandacht voor locatiebepaling, compositie en studiowerk.

creëren

BK3_02.04.01

Subdoel 1

De leerlingen maken kwalitatieve fotografische beelden/foto's met aandacht voor locatiebepaling, compositie en studiowerk.

- kwaliteitscriteria voor fotografische beelden
- workflow in functie van de opname
- artistiek proces

BK3_02.04.02

Subdoel 2

De leerlingen passen technieken en materialen eigen aan het fotografisch proces toe bij analoge of digitale beeldvorming.

- eigenschappen opnamematerialen en technische handelingen bij beeldopname
- cameratechnieken in functie van onderwerp, omgeving, ruimte, tijd en beoogde resultaat
- inzichten in (werking van) licht, lichtmeting, licht- en weersomstandigheden bij buitenopnames en verlichtingsapparatuur (studiowerk)
- basiskennis opstelling van een setting, camerastandpunt, mogelijke achtergronden (studio-opnames) en compositie in functie van de opname

BK3_02.04.03

Subdoel 3

De leerlingen gebruiken esthetische codes en concepten, beeldvormingselementen en correcte technische handelingen.

- eigen creatieve stijl en vakdeskundigheid
- deontologie en beroepsethiek in functie van de uit te voeren opdrachten

BK3_02.05

13

De leerlingen realiseren korte video-opnames op basis van een afgebakende opdracht.

- basiskennis video-instellingen van een camera
- soorten bewegingen van de cameravoering
- instellingen van scherpte, diafragma, formaten, ISO en sluitertijd voor de videotoepassing van de camera
- draaiboek

creëren

BK3_02.06

5

De leerlingen doorlopen een artistiek-creatief proces.

creëren

BK3_02.07

7

De leerlingen kiezen en gebruiken diverse materialen, technieken en methodes.

- opnamemateriaal, cameratypes en materieel specifiek voor het domein fotografie bij analoge en digitale beeldvorming
- technieken en methodes specifiek voor het domein fotografie in relatie tot de aard van de opdracht
- technische handelingen en begrippen diafragma, sluitertijd en lichtgevoeligheid
- fotocamera-instellingen en bedieningsmethodes
- methodes en hulpmiddelen voor (gerichte) waarneming en weergavetechnieken,
- bouwstenen en beeldende elementen/middelen uit de beeldende kunst
- presentatietechnieken

toepassen

BK3_02.08

8

De leerlingen passen beeldbewerking toe.

- beeldbewerking

toepassen

BK3_02.08.01

Subdoel 1

De leerlingen bewerken digitale afbeeldingen met behulp van specifieke besturingssystemen, fotobewerkingsprogramma's en opslagmedia

- standaardfuncties en -toepassingen van courante randapparatuur en softwareprogramma's voor het bewerken van het opnamemateriaal
- intellectueel eigendomsrecht

BK3_02.08.02

Subdoel 2

De leerlingen gebruiken diverse beeldbewerkings- en verwerkingstechnieken.

- domein specifieke fotobewerkingssoftware
- lay-out van bijschriften en titels

BK3_02.08.03

Subdoel 3

De leerlingen passen beeldtechnieken en kleurbeheer toe bij het bewerken/bijwerken van (aspecten van) afbeeldingen en beeldmateriaal.

- kwaliteitsnormen in functie van de beoordeling van het beoogde beeldmateriaal
- technieken voor het retoucheren, aanpassen en verbeteren van beelden
- Colour Management in functie van de output voor projectie of beeldschermtoepassingen en digitale print

BK3_02.09

9

De leerlingen passen databeheer toe op het zelfgenomen en aangeleverde beeldmateriaal.

toepassen

BK3_02.09.01

Subdoel 1

De leerlingen passen strategieën toe bij het vastleggen, invoeren, archiveren en beheren van analoog en digitaal beeldmateriaal.

- verschillende bestandsformaten voor het opslaan van foto's
- codes bij conversie van bestanden en bestandsformaten
- metadata, foto eigenschappen, privacy, copyright
- eenvoudig standaard workflow pakket

BK3_02.09.02

Subdoel 2

De leerlingen gebruiken een platform voor dataopslag, -beheer en datakwaliteit.

- richtlijnen bij het beheren en gebruiken van data

BK3_02.10

De leerlingen realiseren de output voor projectie of beeldschermtoepassingen en digitale print.

toepassen

BK3_02.10.01

Subdoel 1

De leerlingen passen aangereikte methodes toe om foto's af te drukken, printen, in te lijsten of digitaal aan te leveren.

- standaardfuncties en -toepassingen
- kleur en kleurbeheersystemen
- beeldbewerkingstechnieken voor output

BK3_02.10.02

Subdoel 2

De leerlingen zetten een eenvoudig proces op voor een optimale en efficiënte beeldprojectie.

- toepassingen en materialen voor beeldprojectie
- codes voor beeldkwaliteit en benadering van kleur, vorm en beleving op zowel beeldscherm als projectie/print

BK3_02.11

10

De leerlingen gebruiken domeinspecifieke software.

- beschikbare besturingssystemen voor de fotografie
- softwareprogramma's voor beeldbewerking
- domein specifieke softwareprogramma's voor output

toepassen

BK3_02.12

14

De leerlingen presenteren artistieke fotografisch werk in verschillende formats.

creëren

BK3_02.12.01

Subdoel 1

De leerlingen passen presentatiemethodes en -technieken toe om (eigen) artistiek-fotografische creaties te presenteren in tijd en ruimte.

- principes (grafische) vormgeving
- strategieën en technieken voor presenteren, decoreren, vormgeven en/of etaleren van producten en toepassingen
- diverse kanalen om met het werk naar buiten te treden
- presentatievormen en formats, presentatiestijlen, presentatieaspecten en compositie
- technieken, courante webapplicaties en software voor virtuele presentatie

BK3_02.12.02

Subdoel 2

De leerlingen selecteren beelden uit het eigen werk op basis van inhoudelijke, technische en esthetische kwaliteit.

BK3_02.13

15

De leerlingen stellen een portfolio samen van eigen fotografisch materiaal.

creëren

BK3_02.13.01

Subdoel 1

De leerlingen stellen een (digitale) portfolio van fotografisch materiaal samen volgens eigen stijl en volgens de principes van samenstelling en presentatie en houden deze up to date.

- soorten portfolio's
- verschillende communicatiemiddelen, sociale media en andere kanalen
- schriftelijke en mondelinge communicatietechnieken

BK3_02.13.02

Subdoel 2

De leerlingen selecteren foto's en beelden op basis van inhoudelijke, vormelijke, esthetische en technische kwaliteiten of persoonlijk werk (product) en/of proces.

Samenhang minimumdoelen – leerplandoelen

In deze rubriek wordt een overzicht gegeven van alle specifieke minimumdoelen die van toepassing zijn voor deze studierichting (kolom 1 en 2).

In kolom 3 en 4 wordt aangegeven waar deze specifieke minimumdoelen opgenomen zijn in het leerplan.

- Specifieke minimumdoelen die ingedaald zijn als cesuurdoelen (in de studierichting van de tweede graad die een logische vooropleiding is voor deze studierichting in de derde graad) zijn terug te vinden in de derde kolom. Zij moeten niet meer aan bod komen in de derde graad (en bijgevolg ook niet meer geëvalueerd worden in de derde graad) maar ze zijn een belangrijk aandachtspunt om de beginsituatie van de leerling in kaart te brengen en te zorgen voor een gepaste begeleiding.
- Specifieke minimumdoelen die aan bod komen in de derde graad zijn terug te vinden in kolom 4.

De nummers in kolom 3 en 4 verwijzen naar het leerplandoel waar het specifiek minimumdoel letterlijk is opgenomen. Eventuele kenniselementen worden in het leerplandoel opgenomen, ofwel bij het specifiek minimumdoel zelf, ofwel bij de onderliggende subdoelen, ofwel via een combinatie.

Nummer specifiek minimum doel	Minimumdoel	Leerplandoel / subdoel 2 ^{de} graad	Leerplandoel / subdoel 3 ^{de} graad
Generieke doorstroomcompetenties			
01.01.01	De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhoud van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.		WD3_01.01.01
Artistieke expressie			
04.01.01	De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie. <i>De specifieke eindterm wordt gerealiseerd in de context van de betrokken studierichting.</i>		WD3_04.01.01
04.01.02	De leerlingen creëren persoonlijk artistiek werk vanuit een artistieke taal met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen. <i>De specifieke eindterm wordt gerealiseerd in de context van de betrokken studierichting.</i>		WD3_04.01.02
04.01.03	De leerlingen zetten hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project.		WD3_04.01.03
04.01.04	De leerlingen gaan in dialoog over elkaars artistiek proces, werk en presentatie aan de hand van afgesproken opdrachtgebonden criteria.		WD3_04.01.04
Kunstbeschouwing			
04.02.01	De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en westerse en niet-westerse samenlevingen om een kunsthistorisch referentiekader op te bouwen.		WD3_04.02.01
04.02.02	De leerlingen reflecteren vanuit meerdere perspectieven over de betekenis van kunst en kunstuitingen in diverse contexten.		WD3_04.02.02

⁸ Fotografie, tweede graad dubbele finaliteit.

Toegepaste fysica: toegepaste optica			
11.25.01	De leerlingen verklaren de fenomenen breking, weerskaatsing en schaduwvorming bij zichtbaar licht met behulp van geometrische optica. <ul style="list-style-type: none"> • Beeldvorming bij lenzen		WD3_11.25.01

Samenhang 'doelen die leiden naar een of meer erkende beroepskwalificaties' – leerplandoelen

Nummer doel CD	Doel CD	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).	BK3_01.01
2	De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.	BK3_01.02
3	De leerlingen handelen economisch en duurzaam.	BK3_01.03
4	De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.	BK3_01.04
5	De leerlingen doorlopen een artistiek-creatief proces.	BK3_02.06
6	De leerlingen plannen en bereiden de eigen werkzaamheden voor.	BK3_02.02
7	De leerlingen kiezen en gebruiken diverse materialen, technieken en methodes.	BK3_02.07
8	De leerlingen passen beeldbewerking toe.	BK3_02.08
9	De leerlingen passen databeheer toe op het zelfgenomen en aangeleverde beeldmateriaal.	BK3_02.09
10	De leerlingen gebruiken domeinspecifieke software.	BK3_02.11
11	De leerlingen illustreren trends, stijlen en ontwikkelingen binnen het domein van de fotografie.	BK3_02.01
12	De leerlingen realiseren creatieve, esthetisch, inhoudelijk- en technisch kwalitatieve beelden met aandacht voor: locatiebepaling, compositie, studiowerk.	BK3_02.04
13	De leerlingen realiseren korte video-opnames op basis van een afgebakende opdracht.	BK3_02.05
14	De leerlingen presenteren fotografisch werk in verschillende formats.	BK3_02.12
15	De leerlingen stellen een portfolio samen van eigen fotografisch materiaal.	BK3_02.13

Aanvullende onderliggende kennis De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.	In leerplandoel / subdoel
Beeldbewerking	BK3_02.08
Colour management	BK3_02.08.03
Conversie van bestanden	BK3_02.09.01
Software specifiek voor het domein fotografie	BK3_02.10
Intellectueel eigendomsrecht	BK3_02.08.01
Kwaliteitsnormen in functie van de beoordeling van het beeldmateriaal	BK3_02.08.03
Materialen specifiek voor het domein Fotografie	BK3_02.02.02
Portfolio	BK3_02.13.01
Technieken en methodes specifiek voor het domein Fotografie	BK3_02.07
Trends, stijlen en ontwikkelingen binnen het domein Fotografie	BK3_02.01.01
Werking van het licht	BK3_02.04.02

Concordantie beroepskwalificatie – leerplandoelen

In de derde graad dubbele finaliteit worden competenties van 1 of meerdere beroepskwalificaties/deelkwalificaties gerealiseerd. Met het oog op het uitreiken van een bewijs van beroepskwalificatie, een bewijs van deelkwalificatie of een bewijs van competenties is het nodig te weten welke leerplandoelen verband houden met de competenties van de beroepskwalificatie.

Een concordantie tussen de leerplandoelen en de beroepskwalificatie(s) is terug te vinden op de website van het GO!.

Minimale materiële vereisten

Voor het realiseren van de leerplandoelen is er nood aan voldoende materialen en de nodige uitrusting opdat deze kwaliteitsvol kunnen gerealiseerd worden. Voor de school is het belangrijk dat ze in kaart brengt welke materialen en uitrusting er minimaal nodig zijn om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Deze materialen en uitrusting hoeven niet noodzakelijk op school aanwezig te zijn. De school kan immers ook gebruik maken van materialen en uitrusting die aanwezig zijn op andere locaties zoals bijvoorbeeld andere scholen, infrastructuur van de gemeente, bedrijven...

Op de GO! Navigator worden er, voor deze doelen waarvoor dit relevant is, suggesties gedaan met betrekking tot het in kaart brengen van de minimale materiële vereisten.

Vakkenkoppeling

De vakkenkoppeling is terug te vinden op de website van het GO! (rubriek leerplannen).

Pedagogisch – didactische ondersteuning

Een uitgebreide pedagogisch – didactische ondersteuning is terug te vinden in de GO! Navigator.